

ՄԱՐԳԻՔ տեղե թ. 114 Աղաճեճք գ. ին մէջ Օրբէլ. 266 = Տարէի "մարգագեանիք", — Մարգ-ի-ն "մարգի ձորն տեղե թ. 116 Հարանդ գ. ին մէջ Օրբէլ. 268 կամ Մարգ-ի-ն ՄԱ. 255 Բ.:

ՄԱՐԳԱՅԵՐ տեղե թ. 115 Եղանկք գ. ին մէջ Օրբէլ. 259, ՄԱ. 208. Տարգ-ի "գերան յարկացն բարձր չէ + ուր":

ՄԱՐԳԱՅԻ (սեւ. Մարգ-ի-ն) թ. 32 գ. Տարբերանի՝ Մարգ-ի-ն էր իշխէ. 30 հրա. Յովհ-հանիսեանի. Մարգ-ի (սոգորաբար Տարգ = "մարգ") անունն էր. սեւականի Մարգ-ի + ուղ անս վերն էլ 273, 335: Հմմտ. Սեւ-ի Ռերգ-ի:

ՄԱՐԳԱՅԱՆ (սեւ. Մարգ-ի-ն) թ. 86 գ. Վարդապետականի. Մարգ = *Mārōt* օտար ցեղ մը անս վերն էլ 13, 60 ծան. 1 + -աւն = պարս. *stān* տեղ, աշխարհ, անս վերն 274, ուստի "աշխարհ Մարգաց":

ՄԱՐԳԱՅԻՆ Աւոյ. 270, Մարգ-ի-ն Նիր. 50, Վարդան Աշխ. 418 մեծաւոր թ. 178 Շիրակ գ. ին մէջ. կը մեկնուի՝ Տարգ-ի-ն (Տարգ-ի-ն) բառին մէջ "մարմնը" + չէ = "մարմնը շինուած" Նիր. 50 ընթերցողածին համեմատ, անս լինէ 1, 131—132: Բայց մեծաւոր Տարգ-ի-ն շինուած չէ եւ շինողին արմատագրութեան մէջ կը կոչուի Մարգ-ի-ն ՄԱ. 147. Մարգ-ի + չէ "գերակ, շէնք, շինուած":

ՄԱՐԳԵՏ տեղ վերն էլ 314 Արգ-ի-ն: ՄԱՐԳԵՐԱՍ տեղե թ. 111 Վայց ձոր գ. ին մէջ Օրբէլ. 261 = Տարգ-ի-ն (յունարէնէ) "վայց":

ՄԱՐԳԵՐԱՍԱՅ ՊՈԼԻՄ՝ Հայացած *Μαρτυρό-πολις* է "նորկերա քաղաք թ. 18 Նորկերա գ. ին մէջ Յովհ. Վրդ. 40, Աւոյ. 193 անս վերն էլ 163—166:

(Հար-ն-ի-ն)

Հ. ՀԻՆԱՅԵՐԱՆ

Ի Ե Զ Ո Ւ Բ Ա Ր Ա Ն Ս Կ Ա Ն

Մ Տ Ո Ւ Բ Ա Ր Ա Ն Ս Կ Ա Ն Հ Ն Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Զ

(Հար-ն-ի-ն)

17.

1. Հայ. ճանձ կամ ճանձ (-ի կամ -ոյ, -ից) "ս. ճանձ, մեղուն եւ ճնշող (-ճնշի, -ից) "ս. ճրնճուղ" բառերը բառ իս մի եւ նոյն արմատին կը պատկանին: Spr. Abh. 1, 106 փորձած ստուգաբանութիւնս թողով, կը փնտռեմ հիմնայ այս բառերուն մէջ հնդեւր. արմատ **deyā** "թռչել (voler, fliegen), փութալ, ծեպել (eilen, se hâter), շրջել (sich drehen, se tourner), Hirt Ablaut էլ 99, համ. 363 (ս. այլակ. լեւա. *de'iyu* "հրաւեմ, պարեմ (ich tanze, je danse), լեւ. *da'ina* երգ կարգաւելու համար (Tanzlied), Բ. այլակ. α) յուն. *διδάω* β) *ζῆλος*, գ. այլակ. *dayuti* "կը թռչէ" յուն. *δίνος, δινεῖν*. գ. այլակ.

Հնդ, Հա *śādhos* բառին մէջ, հրգ. *jagōn* Բ): Ըստ Pedersenի KZ. 39 Հայ. & հնդեւր. մի ալ բաւարդ, հայ. ճանձ ալ = հնդեւր. **dayā-n-day-os* է, ուր արմ. *dayā* եւ *dy* ձեւերով երկու անգամ ալ յառաջ կու գայ, նոյնպէս ճնշողն **de-n-de-n-de-n* է = հնդեւր. **dyōn-dyōnu-kos*-ի մէջ **dyō* ձեւով, Հայ. ճանձ = *dyān-dhy-os* անծանօթ իւն *dy*-ին կը ցուցնէ, որուն տեղ երկրորդ անգամ *dhy* գրուած է:

Ինչպէս ճանձ եւ ճնշողն **deyā** "թռչել, շրջել, կարգաւել, արմատէն է (հմմտ. "կարգաւել-ի վրայ լեւա. *de'iyu* եւ լեւ. *da'ina*), նոյնպէս իւն (ս. -ոյ) "ս. կարգաւ թռչուն (Rebhuhn, perdrix), ալ իւն, իւն-իւն, իւն-իւն, իւն-իւն, կա-րգաւել խաղող ստանալու, կայծել, պարել (saltare, ballare, danzare), բառերուն մէջ իրեն արմատ անէր":

Ճ-ն բառի նշանակութեան վերաբերեալ յիշելու է նաեւ գ. *Fliege* "ճանձ" եւ *fliegen* "թռչել", իսկ ճնշողն բառին նշանակութեան վերաբերեալ հայ. լեւա. "Vogel" եւ լեւա. *fliegen*:

2. Հայ. Բողո-ս եւ Բոյլ բառերը: Բողո-ս Spr. Abh. 2, 285 (համ. 64) Համեմատած եմ Բողո-ս (համ. ել. 1. անձն. Բող, 3. ան. ել-ը եւ Բող-ի-ն բառերը (հնդեւր. **tol-*էն առ արմ. **tolē* "տանել" Hirt Ablaut էլ 88) յուն. *τλήναι*, գոթ. *thulan*, լատ. *tuli, tolle, tolerare*, հնդկ. *toliti* "քաղաքանալ, մեղմանալ, լեւ. *tylētī* "լեւա. եւայլն բառերուն հետ: Pedersen ալ կ'ըսէ KZ. 39, 354, "Բողո-ս" stimmt formell mit lat. *tollo* ..., in der Bedeutung stimmt es besser mit *τλήναι* und got. *thulan* ...": Հայ. Բոյլ ալ **թ-ի-լ* է բառ Pedersenի KZ. 39, 370:

Սկզբնապես Բ-ի մէջ հնդեւր. *pt* փնտռելու է, որ յետոյ *ht* եւ անգլոփոնիկեանք *th* = Բ եղաւ: Pedersen ալ կ'ըսէ KZ. 39, 342, "Bugge hat KZ. 32, 39 mit Recht angenommen, dass *pt* im Armenischen als *ß* erscheint". Բ. յս *թ-ի* մէջ հնդեւր. *թ-ի-ն* այլակերպութիւնն էր կը փնտռեմ, որ բառ Pedersenի **p* եւ **pi* ալ կրնայ բաւարարել միայն եւ, ս. Հայ. **թ-ի-ն* = **p-ol-nō* "Բողո-ս", եւ իսկուն. *tollo* **tlīnō*, **p-tol-nō* + *mi* = Բող-ս, Բող-ի-ն = *p-tolnoutiōn* եւ Բոյլ = **p-tolīs*:

3. Վերջը յիշուած իւն-ն բառն անծանօթ եմք **deyā*-ի տեղի արմատականութիւն մը ցոյց կու տայ, ուր **deyā* = հնդեւր. **syodho* առ արմ. **velho* "ստալանկիւ, անկանել զոստայն (weben, tisser), ծըդի "հոս եւ հոն շարժել (hin und her bewegen), լատ. *Prellwitz* 336 հետեւ. օրդ իւ. *βφος* շէգ. բառի տակ, ուր դեռ յիշուած են օրդ, օրդաւ "ստալանկիւ, հրգ. *wēban* "մըտ հոս եւ հոն շարժել, ստալանկիւ, մանել, նիւթել, սորել, հիւսել, նրգ. *wēben*, մեգ. *wēberen* "եպել, փութալ" *wēbelen* "դողդեղել, եւայլն բառեր: Հայ. բառ ուրեմ 8 շարժականով է, **se-ve'olhe/o* հնդեւր. *de'itē*. հմմտ. Siebs KZ. 37, 273 *se* in ahd. *weibōn*, an. *veifa*. ք in ahd. *weibōn* "երբեք, գերեւել"

